

**Informacja dotycząca adekwatności kapitałowej
Banku Spółdzielczego w Busko-Zdrój
według stanu na 31.12.2016r.**

I. Informacje ogólne o Banku.

1. Bank Spółdzielczy w Busku- Zdroju z siedzibą w Busku- Zdroju, ul. Stefana Batorego 1A, 28-100 Busko-Zdrój, zwany dalej „Bankiem”, będący spółdzielnią wpisaną do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Kielcach, X Wydział Gospodarczy pod numerem KRS 0000046612. Bankowi nadano numer statystyczny REGON 000497354.
2. Bank Spółdzielczy w Busku- Zdroju zrzeszony jest w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. z/s w Warszawie na mocy umowy zrzeszenia zawartej w dniu 27.03.2002 r. oraz jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.
3. Informacja o działalności Banku Spółdzielczego w Busku- Zdroju poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w podziale na poszczególne państwa członkowskie i państwa trzecie, w których posiada podmioty zależne, na zasadzie skonsolidowanej w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 48 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 za dany rok obrotowy.

Bank Spółdzielczy w Busku- Zdroju nie prowadzi działalności poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z § 2 ust. 2 Statutu Bank działa terenie województwa świętokrzyskiego oraz na terenie powiatów z województwa małopolskiego: dąbrowskiego, tarnowskiego, brzeskiego, proszowickiego, miechowskiego.

4. W 2016 roku Bank prowadził działalność w ramach struktury organizacyjnej:
 - Centrala w Busku- Zdroju ul. S. Batorego 1A
 - Oddział w Busku- Zdroju ul. S. Batorego 1A
 - Oddział w Wiślicy ul. Rynek 37
 - Oddział w Kazimierzy Wielkiej ul. M. Reja 1
 - Punkt Obsługi Klienta w Busku- Zdroju Os. Pułaskiego 10
 - Punkt Kasowy w Busku- Zdroju Aleja A. Mickiewicza 10 (Urząd Miasta i Gminy)
 - Punkt Kasowy w Czarnocinie, Czarnocin 100 (Urząd Gminy).
5. Według stanu na dzień 31.12.2016 roku Bank nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych i współzależnych.
6. Według stanu na 31.12.2016r. stopa zwrotu z aktywów Banku Spółdzielczego w Busku- Zdroju obliczona jako iloraz zysku netto i sumy bilansowej wynosi: 0,30%.
7. Bank uczestniczy w ustawowym systemie gwarantowania depozytów i przestrzega zasady jego funkcjonowania. Wierzytelności podmiotów, objętych systemem gwarantowania, uznanych w Ustawie za Deponentów, powstające w związku z wykonywaniem czynności bankowych, są chronione w zakresie określonym w Ustawie o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym z 14 grudnia 1994 roku ze zmianami.

8. W Banku Spółdzielczym w Busku- Zdroju wprowadzono Zasady Ładu Korporacyjnego przez Zarząd Uchwałą nr 10/166/14 z dnia 29.12.2014r. zatwierdzone przez Radę Nadzorczą Uchwałą nr 10/13/14 z dnia 29.12.2014r. oraz zatwierdzone przez Zebranie Przedstawicieli Uchwałą nr 1/2015 z dnia 03.06.2015r. W.w Zasady wraz z oceną ich stosowania za 2016r są dostępne na stronie internetowej Banku.

II. Cele strategiczne oraz zasady zarządzania ryzykiem istotnym.

Każda aktywność podejmowana przez Bank Spółdzielczy w Busku- Zdroju, zwany dalej Bankiem związana jest z ryzykiem, wynikającym między innymi ze zmian w otoczeniu regulacyjnym, gospodarczym, demograficznym, politycznym itp. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.

Z uwagi na charakter i zakres prowadzonej działalności, najbardziej znaczącym rodzajem ryzyka występującym w Banku Spółdzielczym w Busku- Zdroju jest **ryzyko kredytowe** w tym ryzyko koncentracji, ryzyko ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie oraz detalicznych ekspozycji kredytowych.

Jednocześnie w Banku występują inne istotne ryzyka, które Bank identyfikuje w procesie przeglądu zarządczego szacowania kapitału wewnętrznego (ICAAP):

- **ryzyko płynności i finansowania,**
- **ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej,**
- **ryzyko walutowe,**
- **ryzyko operacyjne,**
- **ryzyko braku zgodności,**
- **biznesowe w tym ryzyko wyniku finansowego i ryzyko strategiczne,**
- **ryzyko kapitałowe (niewypłacalności).**

Podstawowe zasady zarządzania poszczególnymi ryzykami reguluje Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Busku- Zdroju oraz zatwierdzone przez Zarząd Banku polityki, instrukcje i regulaminy obejmujące obszary ryzyka, które Bank uznał za istotne.

Proces zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka obejmuje:

1. Gromadzenie informacji dotyczących ryzyka,
2. Ograniczanie ryzyka, powstającego w działalności Banku do akceptowanego poziomu,
3. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zagrożeń,
4. Ograniczanie /eliminowanie negatywnych skutków ryzyka.

Cele strategiczne w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka Bank zawarł w opracowanej przez Zarząd i przyjętej przez Radę Nadzorczą Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Busku- Zdroju.

Ryzyko kredytowe

Celem strategicznym w zakresie działalności kredytowej jest budowa odpowiedniego do posiadanych funduszy własnych bezpiecznego portfela kredytowego oraz portfela inwestycji finansowych, zapewniającego odpowiedni poziom dochodowości.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem kredytowym obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) budowa bezpiecznego, zdywersyfikowanego portfela kredytowego,
- 2) przeprowadzanie bezpiecznych inwestycji finansowych,
- 3) podejmowanie działań zabezpieczających w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji oraz ryzyka portfela,
- 4) działania organizacyjno-proceduralne.

Ryzyko kredytowe Banku należy rozpatrywać w dwóch aspektach:

- 1) ryzyka pojedynczej transakcji,
- 2) ryzyka łącznego portfela kredytowego.

Ryzyko pojedynczej transakcji zależy od wysokości możliwej straty i prawdopodobieństwa jej wystąpienia. Ryzyko łączne portfela kredytowego zależy od wysokości pojedynczych kredytów, prawdopodobieństwa ich niespłacenia i współzależności między poszczególnymi kredytami lub kredytobiorcami. Im mniejsza jest ta wzajemna zależność (koncentracja) tym mniejsze jest ryzyko wystąpienia sytuacji, w której czynniki powodujące niespłacenie jednego kredytu będą również wpływały na niespłacenie innych, zwiększając w ten sposób łączne ryzyko kredytowe. Metodą zabezpieczenia się przed nadmiernym ryzykiem w działalności kredytowej jest odpowiednio prowadzone zarządzanie ryzykiem zarówno w odniesieniu do pojedynczego kredytu, jak i łącznego zaangażowania kredytowego. Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczego kredytu polega na:

1. badaniu wiarygodności i zdolności kredytowej przed udzieleniem kredytu, w oparciu o zweryfikowane pod względem wiarygodności dokumenty, dostarczane przez klientów,
2. wykorzystaniu w ocenie zdolności kredytowej i zabezpieczeń dostępnych baz danych,
3. prawidłowym zabezpieczaniu zwrotności ekspozycji kredytowych, zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku, gwarantującym zwrotność kredytów,
4. bieżącym monitoringu zabezpieczeń kredytowych, ze szczególnym uwzględnieniem zabezpieczeń hipotecznych w całym okresie kredytowania,
5. dokonywaniu okresowych przeglądów ekspozycji kredytowych oraz tworzeniu rezerw celowych,
6. prawidłowym prowadzeniu windykacji i nadzoru nad trudnymi kredytami,
7. kontroli działalności kredytowej.

Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczej transakcji kredytowej obejmują procedury, praktyki, mechanizmy kontroli wewnętrznej składające się na metodykę oceny ryzyka kredytowego przed udzieleniem kredytu oraz w trakcie trwania umowy kredytowej.

Stosowane w Banku metodyki oceny zdolności kredytowej określają regulaminy, instrukcje, procedury oraz inne regulacje kredytowe zapewniające standaryzację świadczonych usług oraz ograniczające ryzyko kredytowe.

W stosunku do ekspozycji kredytowych zaliczanych do klasy ekspozycji detalicznych zgodnie z Rozporządzeniem CRR, Bank stosuje ujednolicone zasady oceny zdolności kredytowej, dostosowane do ich charakterystyki ryzyka, określone w „Instrukcji metodyka oceny zdolności kredytowej osób fizycznych w Banku Spółdzielczym w Busku-Zdroju”.

W stosunku do ekspozycji kredytowych zaliczanych do klasy ekspozycji wobec przedsiębiorców obok przyjętych metod oceny zdolności kredytowej, można stosować indywidualne zasady zarządzania.

Zabezpieczenia transakcji kredytowych dokonywane są w stopniu adekwatnym do oceny sytuacji ekonomicznej klienta oraz charakteru i okresu trwania transakcji, z zastosowaniem zasad ustanawiania prawnych form zabezpieczenia wierzytelności. Bank udziela kredytów konsumenckich i zawiera z kredytobiorcami umowy o kredyty konsumenckie z zachowaniem zasad określonych w Ustawie o kredycie konsumenckim.

W przypadku udzielania kredytów klientom detalicznym (w rozumieniu rekomendacji T i S) Bank ustala wymagany poziom wskaźnika Dtl opisany w metodyce oceny zdolności kredytowej, uwzględniający minimum egzystencji.

W Banku prowadzony jest systematyczny monitoring sytuacji ekonomicznej kredytobiorców oraz zabezpieczeń, zgodnie z wewnętrznymi regulacjami Banku. Narzędziem monitoringu są arkusze analityczne.

Bank dokonuje wyceny i aktualizacji aktywów i zobowiązań pozabilansowych oraz tworzy rezerwy na ryzyko związane z działalnością banku zgodnie z obowiązującymi ustawami i rozporządzeniami oraz z „Instrukcją monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń w Banku Spółdzielczym w Busku-Zdroju” i „Instrukcją zasady klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw celowych w Banku Spółdzielczym w Busku-Zdroju” obowiązującymi w Banku.

Zasady bezpiecznego zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego Banku obejmują działania polegające na:

- 1) dywersyfikacji ryzyka poprzez stosowanie limitów koncentracji,
- 2) stosowanie limitów dotyczących rodzajów kredytów,
- 3) analizie ryzyka ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie,
- 4) badaniu ekspozycji zagrożonych,
- 5) przedsięwzięciach organizacyjno- kadrowych.

Podstawowa analiza ryzyka kredytowego jest przeprowadzana co najmniej raz w miesiącu, po zakończeniu miesiąca wraz z analizą ogólnego poziomu ryzyka, w odniesieniu do realizacji planu podstawowych wskaźników charakteryzujących ryzyko. Miesięcznej analizie poddawane są w szczególności takie elementy jak: struktura portfela kredytowego przedmiotowa i podmiotowa, struktura i dynamika kredytów zagrożonych, wynik z tytułu rezerw celowych.

W Banku dokonuje się pomiaru i oceny ryzyka portfela kredytowego i profilu ryzyka kredytowego w cyklach kwartalnych, na podstawie raportów sporządzonych przez Zespół Ryzyk i Analiz. Analizy dotyczące: koncentracji branżowej, adekwatności

kapitałowej, ekspozycji przeterminowanych, koncentracji zabezpieczeń, kredytów zabezpieczonych hipotecznie, detalicznych ekspozycji zawierają zastawienia liczbowe oraz ich interpretację z rekomendacją dalszych działań. Analiza miesięczna i kwartalna opracowywana jest i przedkładana Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej Banku, zgodnie z obowiązującą w Banku Instrukcją system informacji zarządcze w Banku Spółdzielczym w Busku- Zdroju.

Dane analityczne stanowiące źródło analizy ryzyka portfela kredytowego pobierane są z systemu operacyjnego oraz innych systemów wspomagających. Każdorazowo po zaimportowaniu danych z systemu informatycznego i wygenerowaniu raportów, przeprowadzana jest kontrola ich zgodności ze sprawozdawczością Banku za analizowany okres oraz kontrola spójności z poprzednimi okresami sprawozdawczymi.

Badanie ryzyka łącznego portfela kredytowego Banku obejmuje:

- 1) analizę ilościową i wartościową portfela,
- 2) analizę wskaźnikową,
- 3) ocenę realizacji limitów koncentracji,
- 4) analizę jakościową portfela,
- 5) analizę wrażliwości na wystąpienie sytuacji skrajnej.

W celu dywersyfikacji ryzyka kredytowego Bank wprowadza odpowiednie do skali i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające jego poziom. Przyjęte rodzaje limitów wewnętrznych oraz ich wysokość zatwierdza Zarząd Banku na podstawie propozycji Zespołu Ryzyk i Analiz i opinii Komitetu Zarządzania Ryzykami. Wysokość limitów jest dostosowana do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka, zatwierdzonego w ramach założeń do planu ekonomiczno-finansowego. Wysokość limitów koncentracji jest weryfikowana co najmniej raz w roku w trakcie przeglądu zarządczego procedur w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym. Limity określające jednostkowe zaangażowanie danego klienta są monitorowane w momencie udzielania kredytu oraz podczas monitoringu sytuacji klienta po udzieleniu kredytu przez Stanowisko Monitoringu.

Każdy przypadek lub możliwość przekroczenia limitów jednostkowych jest sygnalizowany osobie kierującej komórką udzielającą kredyty, a następnie Prezesowi Zarządu nadzorującemu ryzyko kredytowe.

Powyższe działania pozwalają mierzyć, kontrolować i monitorować profil ryzyka kredytowego, występującego w działalności Banku. Gdy ryzyko występujące w portfelu kredytowym okazuje się nieakceptowane, Zarząd Banku stosuje następujące rozwiązania:

- 1) ograniczanie kwoty zaangażowania poprzez wprowadzenie ostrzejszych limitów na kredyty udzielane określonym kredytobiorcom, na duże zaangażowania kredytowe lub na pewne rodzaje kredytów o wysokim stopniu zbadanego ryzyka,
- 2) zwiększenie poziomu zabezpieczeń,
- 3) restrukturyzowanie zadłużenia,
- 4) doskonalenie standardów kredytowych i systemu kontroli wewnętrznej, opracowanie odpowiednich procedur wewnętrznych,
- 5) podejmowanie innych zindywidualizowanych działań, zależnych od skali i rodzaju stwierdzonego zagrożenia.

Ryzyko płynności i finansowania

Celem strategicznym Banku w zarządzaniu płynnością jest pełne zabezpieczenie jego płynności, w tym wypełnienie nadzorczych miar płynności, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych.

Cel ten jest realizowany poprzez:

- 1) zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty,
- 2) zapewnienie utrzymania płynności bieżącej, krótkoterminowej, średnioterminowej oraz długoterminowej dostosowanej do rozmiarów i rodzaju działalności, w sposób zapewniający wykonanie wszystkich zobowiązań pieniężnych zgodnie z terminami ich płatności,
- 3) minimalizowanie ryzyka przekroczenia zdefiniowanych w Banku limitów płynności,
- 4) monitorowanie sytuacji płynnościowej Banku pod kątem wystąpienia sytuacji awaryjnej powodującej konieczność uruchomienia planu awaryjnego utrzymania płynności,
- 5) minimalizowanie ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości,
- 6) optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych,
- 7) utrzymywanie nadzorczych miar płynności na bezpiecznym poziomie. Bank, pomimo działania w systemie ochrony wylicza i utrzymuje zarówno krajowe miary nadzorcze, jak i unijne na wymaganym poziomie w ujęciu indywidualnym.

Bank zarządza płynnością:

- 1) bieżącą w tym dzienną i śróddzienną tj. aktywnie zarządza środkami na rachunku bieżącym, lokując nadwyżki w Banku Zrzeszającym oraz w bezpieczne papiery wartościowe Narodowego Banku Polskiego oraz Skarbu Państwa, zarządza gotówką poprzez ustalanie limitów kasowych,
- 2) płynnością krótko i średnioterminową poprzez niezależną ocenę wskaźników płynności, wyznaczanie i monitorowanie limitów płynnościowych oraz przeprowadzanie testów warunków skrajnych,
- 3) płynnością długoterminową poprzez badanie stabilności bazy depozytowej oraz ustalanie limitów koncentracji aktywów i pasywów.

Głównym źródłem finansowania aktywów o długim terminie zapadalności są depozyty stabilne (obliczone na podstawie wskaźników osadu), stanowiące pewne źródło finansowania długoterminowego aktywów oraz fundusze własne Banku. Limity ostrożnościowe dotyczące finansowania długoterminowego, ograniczają znaczne zaangażowanie się Banku w tego typu aktywa.

W celu kształtowania odpowiedniej struktury aktywów i pasywów Bank prowadzi aktywną politykę stóp procentowych.

Ryzyko stopy procentowej

Celem strategicznym zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest utrzymanie relacji przychodów i kosztów odsetkowych oraz bilansowej wartości

zaktualizowanej kapitału wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą.

Celem ten jest realizowany poprzez:

- 1) zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów oprocentowanych w celu ograniczania ryzyka bazowego oraz ryzyka przeszacowania,
- 2) podejmowanie odpowiedniej polityki cenowej (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej oraz dochodowego portfela kredytowego w celu wypracowania odpowiednich marż,
- 3) codzienną realizację polityki stóp procentowej w procesie sprzedaży produktów bankowych,
- 4) identyfikowanie podstawowych zagrożeń związanych z ryzykiem stopy procentowej, z jednoczesnym zastosowaniem odpowiednich metod zarządzania tym ryzykiem, mających na celu eliminację zagrożeń nierównomiernej reakcji różnych pozycji bilansowych na zmiany stóp procentowych, a przez to na różny poziom zmian przychodów i kosztów, co w konsekwencji ma pozwolić utrzymać zdolność do wywiązywania się w sposób optymalny z bieżących i przyszłych zobowiązań bilansowych, jak i pozabilansowych, przy zapewnieniu pożądanego wyniku finansowego oraz realnej wartości posiadanych kapitałów.

Realizacja strategii Banku w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej oparta jest m.in. na następujących zasadach:

- 1) do pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank stosuje metodę luki stopy procentowej,
- 2) do oceny tego ryzyka Bank może dodatkowo wykorzystywać również inne metody, np. badania symulacyjne wpływu zmian stóp procentowych na przychody odsetkowe, koszty odsetkowe i w konsekwencji na zmiany wyniku odsetkowego,
- 3) zarządzanie ryzykiem stopy procentowej koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania, ryzykiem bazowym, na kontroli ryzyka opcji klienta oraz na analizie zmian w zakresie krzywej dochodowości (ryzyko krzywej dochodowości) i ewentualnego wpływu tych zmian na wynik odsetkowy,
- 4) Bank ogranicza poziom ryzyka stopy procentowej poprzez stosowanie systemu limitów i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów, pasywów oraz zobowiązań pozabilansowych.

Ryzyko walutowe

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ograniczanie skutków narażenia Banku oraz Klientów na nieoczekiwane zmiany kursów walut.

Cel ten jest realizowany w oparciu o poniższe cele pośrednie:

- 1) zarządzanie ryzykiem walutowym polega m.in. na zawieraniu transakcji o takiej

strukturze oraz warunkach, które w najbardziej efektywny sposób zabezpieczają Bank przed potencjalnymi stratami z tytułu zmian kursów walutowych minimalizując związane z nim ryzyko.

- 2) podstawowym celem Banku jest utrzymywanie pozycji walutowej całkowitej w wysokości nie przekraczającej 2% funduszy własnych.
- 3) strategią Banku jest prowadzenie konserwatywnej polityki w zakresie ryzyka walutowego, tzn. kształtowanie pozycji w granicach nie wiążących się z koniecznością utrzymywania wymogu kapitałowego, zgodnie z Rozporządzenie 575/2013 UE. Należy podkreślić, że takie podejście nie ogranicza w żaden sposób rozwoju wolumenu transakcji walutowych oferowanych klientom Banku.
- 4) Bank przykłada szczególną uwagę do rozwoju operacji z klientami i prowadzi ciągłe prace nad rozszerzeniem zakresu i udoskonaleniem oferty produktów i usług. Działania swoje opiera w szczególności na uelastycznieniu oferty produktowej, pozwalającej na lepsze zaspokojenie indywidualnych potrzeb klientów adekwatnie do sytuacji rynkowej.
- 5) zgodnie z profilem biznesowym Banku oraz strukturą jego bazy klientów, szczególny nacisk położono na dopasowywanie oferty produktowej i kanałów zawierania transakcji do potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących wymianę handlową z zagranicą.
- 6) w ramach stosowanej polityki ograniczania ryzyka Bank dąży do utrzymywania maksymalnie zrównoważonej pozycji walutowej.
- 7) poziom ryzyka walutowego w działalności Banku z tytułu ryzyka kursowego ograniczony jest poprzez limity maksymalnej pozycji walutowej (w tym limity pozycji dla poszczególnych walut).
- 8) wszystkie limity z zakresu ryzyka walutowego uchwała Zarząd Banku.
- 9) monitoring wykorzystania limitów w zakresie ryzyka walutowego realizowany jest przez osoby zatrudnione w komórce monitorowania ryzyka, z zachowaniem niezależności oceny ryzyka od działalności, która to ryzyko generuje.
- 10) pomiar ryzyka walutowego dokonywany jest codziennie. Do wyliczenia ryzyka walutowego wyznaczane są pozycje walutowe dla poszczególnych walut oraz pozycja całkowita dla wszystkich walut łącznie, przeliczone na PLN po kursie średnim NBP. Wyliczenia pozycji dokonywane są zgodnie z obowiązującymi wytycznymi Prezesa Narodowego Banku Polskiego oraz Komisji Nadzoru Finansowego.
- 11) Bank zakłada, że skala działalności walutowej będzie nie znacząca, tj. udział obrotów walutowych w obrotach ogółem Banku nie przekroczy 5%.

Ryzyko operacyjne

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym jest:

- 1) Utrzymanie narażenia Banku na wystąpienie strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego na akceptowalnym przez Zarząd i Radę Nadzorczą, bezpiecznym dla działania i rozwoju poziomie,
- 2) Optymalizacja efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania,

racjonalizacja kosztów, jak również zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia niezależne od jego działań,

- 3) Wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym, zgłaszania, rejestrowania i analizowania zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz wprowadzania działań zabezpieczających,

Cele szczegółowe to:

- 1) zapewnienie świadomości występowania ryzyka operacyjnego obciążającego Bank na wszystkich szczeblach zarządzania,
- 2) wdrożenie i systematyczna weryfikacja procesów zapobiegania występowaniu oraz zmniejszania skutków ryzyka, odpowiednio do rodzaju ryzyka i jego możliwego wpływu na wynik Banku,
- 3) zapewnienie opłacalności stosowania wybranych metod ograniczania ryzyka, odpowiednio do skali działania Banku i wielkości ryzyka,
- 4) ochrona informacji poprzez wdrożenie metod ochrony danych osobowych w oparciu o zapisy ustawy o ochronie danych osobowych oraz zapewnienia bezpieczeństwa systemów informatycznych i informacji, zgodnie z zapisami Rekomendacji „D”,
- 5) zapewnienie skutecznego systemu przeciwdziałania wprowadzaniu do obrotu środków pochodzących z nielegalnych źródeł oraz przeciwdziałaniu terroryzmu.

Zakładany wzrost skali działalności stanowi jednocześnie wzrost ekspozycji Banku na ryzyko operacyjne. W związku z powyższym istotnym jest zwiększenie efektywności procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym, m.in. poprzez wzmocnienie mechanizmów kontrolnych, w celu ograniczenia możliwości wystąpienia zdarzeń operacyjnych, generujących straty.

Celem strategicznym w zakresie systemów informatycznych i ich bezpieczeństwa, jako istotnego elementu ryzyka operacyjnego, jest:

- 1) bieżące dostosowywanie systemu do wymogów prawa,
- 2) wprowadzanie nowych produktów,
- 3) wprowadzanie nowych wersji oprogramowania, w tym oprogramowania wspomagającego zarządzanie ryzykiem, a także programów służących bezpieczeństwu sieci i systemów informatycznych,
- 4) monitorowanie zgodności z zaleceniami Rekomendacji D.

Ryzyko braku zgodności

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku jest efektywne eliminowanie przypadków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych, przyjętych standardów postępowania oraz

podejmowanie działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności.

W celu ograniczania ryzyka braku zgodności w Banku podejmowane są następujące działania:

1. Opracowanie, wdrożenie i przestrzeganie Instrukcji zarządzania ryzykiem braku zgodności, zawierającej procedury monitorowania i ograniczania tego ryzyka.
2. Przydzielenie zadań w zakresie analizy ryzyka braku zgodności odpowiednim komórkom organizacyjnym Banku.
3. Utworzenie niezależnej komórki ds. zgodności - Stanowiska Kontroli Wewnętrznej i Zgodności.
4. Bieżące śledzenie zmian w regulacjach zewnętrznych i terminowe wprowadzanie zmian do regulacji wewnętrznych, w oparciu o wzorce Banku Zrzeszającego i wytyczne Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.
5. Przeprowadzanie postępowań wyjaśniających w sprawie implementacji zmian przepisów zewnętrznych do procedur wewnętrznych Banku.
6. Współpraca z Bankiem Zrzeszającym i Spółdzielnią Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS w zakresie dostosowania wewnętrznych regulacji do zmian przepisów zewnętrznych.
7. Współpraca z dostawcami systemów informatycznych.
8. Bieżąca aktualizacja regulacji wewnętrznych w Banku.
9. Zapewnienie wewnętrznej spójności regulacji obowiązujących w Banku poprzez prowadzenie testów zgodności w formie okresowych przeglądów procedur.
10. Przeprowadzanie okresowej weryfikacji przyjętych regulacji zgodnie z Instrukcją „Zasady zarządzania zmianami procedur wewnętrznych w Banku Spółdzielczym w Busku- Zdroju” oraz z zasadami szczegółowymi ujętymi w poszczególnych regulacjach dotyczących ryzyk i adekwatności kapitałowej.
11. Prowadzenie i stała aktualizacja rejestru regulacji wewnętrznych, obowiązujących w Banku.
12. Zapewnienie sprawnego przepływu informacji o zmianach przepisów.
13. Szkolenia pracowników.
14. Stosowanie zapisów zawartych w Zasadach dobrej praktyki bankowej, opracowanych przez Związek Banków polskich oraz w Kanonie dobrych praktyk rynku usług finansowych, a także w Zasadach ładu korporacyjnego opracowanym przez Komisję Nadzoru Finansowego.
15. Kontrola przestrzegania wewnętrznych regulacji Banku.
16. Okresowy audyt przyjętych rozwiązań.

Ryzyko wyniku finansowego:

Celem strategicznym w zakresie ryzyka wyniku finansowego jest wypracowanie takiej wielkości zysku, który zagwarantuje stały wzrost funduszy własnych, dostosowany do poziomu podejmowanego ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem wyniku finansowego jest elementem zarządzania ryzykiem biznesowym i obejmuje proces planowania, w tym planowania wieloletniego (strategia działania) oraz monitorowania wykonania planu.

Realizacja celu strategicznego w zakresie ryzyka biznesowego (w tym wyniku finansowego) odbywa się poprzez podejmowanie następujących działań:

- 1) angażowanie się Banku w lokalny rozwój poprzez współpracę z klientami i jednostkami samorządu terytorialnego,
- 2) analizę potrzeb klientów i rozpoznanie możliwości ich zaspokajania,
- 3) analizę konkurencji w zakresie rozwoju oferty oraz polityki cenowej,
- 4) dostosowanie oferty produktowej oraz cenowej do oczekiwań klientów,
- 5) zapewnienie konkurencyjności cen oferowanych produktów,
- 6) elastyczność w zakresie konstrukcji produktów oraz negocjowania cen,
- 7) prowadzenie działań promocyjnych i reklamowych, w tym współpraca z Bankiem Zrzeszającym, udział w lokalnych imprezach (dożynki, dni Miasta itp.),
- 8) aktywizację sprzedaży poprzez szkolenia sprzedażowe, budowanie postaw prosprzedażowych,
- 9) optymalizację kosztów poprzez między innymi automatyzację procesów obsługi klienta oraz procesów sprawozdawczych.

Bank w ramach procesu planowania określa plany sprzedażowe, przeprowadza analizę czynników mogących mieć wpływ na wynik finansowy, tworzy plany działań awaryjnych mających na celu wypracowanie założonych wyników finansowych.

Informacja o stopniu realizacji planów ekonomiczno - finansowych oraz strategicznych jest okresowo raportowana Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej, zgodnie z Systemem Informacji Zarządczej.

Ryzyko kapitałowe (niewypłacalności)

Poziom funduszy własnych Banku powinien być dostosowany (adekwatny) do skali, złożoności i profilu ryzyka Banku.

Podstawowym celem strategicznym w zakresie adekwatności kapitałowej jest budowa odpowiednich funduszy własnych, zapewniających bezpieczeństwo zgromadzonych depozytów, przy osiągnięciu planowanego poziomu rentowności prowadzonej działalności.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie adekwatnością kapitałową obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) sukcesywne zwiększanie wysokości funduszy własnych,
- 2) zapewnienie odpowiedniej struktury funduszy własnych,
- 3) odpowiednie kształtowanie struktury bilansu Banku w celu utrzymania planowanego poziomu wymogów kapitałowych, dostosowanych do wymagań Rozporządzenia 575/2013 UE.
- 4) optymalne zarządzanie ryzykiem bankowym.

Poziom funduszy własnych:

1. Bank jest zobowiązany utrzymywać Kapitał założycielski w wysokości nie niższej niż równowartość 1 000 000 euro, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez NBP, obowiązującego w dniu sprawozdawczym.
2. Bank jest zobowiązany do utrzymywania sumy funduszy własnych na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:

- 1) suma wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz wymogów kapitałowych z tytułu przekroczenia limitów i naruszenia innych norm określonych w ustawie Prawo bankowe, powiększonych o bufory kapitału (bezpieczeństwa i antycykliczny), z uwzględnieniem okresów przejściowych określonych w pakiecie CRD IV / CRR.
- 2) oszacowana przez bank kwota, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka (kapitał wewnętrzny), powiększona o bufory kapitału (bezpieczeństwa i antycykliczny), z uwzględnieniem okresów przejściowych określonych w pakiecie CRD IV / CRR.
3. Bank jest zobowiązany do utrzymywania łącznego współczynnika kapitałowego (TCR) na poziomie co najmniej 13,25%, oraz współczynnika kapitału TIER 1 (T1) na poziomie nie niższym niż 10,25%.
4. W przypadku obniżenia łącznego współczynnika kapitałowego poniżej poziomu 13,25%, Bank przeprowadza szczegółową analizę wymogów kapitałowych kształtujących poziom współczynnika oraz podejmuje działania ograniczające poszczególne rodzaje ryzyka.
5. Bank jest zobowiązany do przeprowadzenia przeglądu i weryfikacji procesu szacowania i utrzymania kapitału wewnętrznego nie rzadziej niż raz do roku, w celu zapewnienia, że proces ten jest kompleksowy i odpowiedni do charakteru, skali i złożoności działalności.
6. Niezależnie od rocznych przeglądów, proces szacowania kapitału wewnętrznego jest odpowiednio dostosowywany w szczególności w sytuacji pojawienia się nowych rodzajów ryzyka, znaczących zmian w strategii i planach działania oraz środowisku zewnętrznym, w którym działa Bank.
7. Bank dostosowuje strategię i politykę budowy funduszy własnych do wymagań pakietu CRD IV / CRR. Bank spełnia normy kapitałowe określone w pakiecie CRD IV / CRR .
8. W celu utrzymania wskaźników kapitałowych na wymaganym poziomie Bank podejmuje następujące działania:
 - 1) zwiększa fundusz zasobowy z tytułu odpisów z zysku,
 - 2) dokonuje analizy zasad tworzenia wymogów kapitałowych,
 - 3) dokonuje zmiany struktury aktywów pod kątem wag ryzyka,
 - 4) dokonuje zmiany struktury aktywów na bardziej dochodowe.

Ww. działania mają za zadanie osiągnięcie wskaźników kapitałowych zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą.

Budowa funduszy własnych:

1. Podstawowym źródłem budowy funduszy własnych jest wynik finansowy.
2. Wieloletni plan budowy funduszy własnych (cele kapitałowe, oczekiwana wielkość kapitałów, polityka dywidendowa) Bank ujmuje w zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Strategii działania, natomiast szczegółowe zamierzenia w tym zakresie ujęte są w Polityce kapitałowej.

3. Bank analizuje wpływ wystąpienia warunków skrajnych (spadek funduszy, wzrost wymogów kapitałowych) na łączny i wewnętrzny współczynnik kapitałowy i na podstawie tych analiz opracowuje i weryfikuje plany awaryjne w zakresie adekwatności kapitałowej.
4. Bank wykorzystuje testy warunków skrajnych do określania buforu kapitału w postaci nadwyżki ponad wymagalny minimalny współczynnik kapitałowy oraz w postaci określonych w Polityce kapitałowej planów awaryjnych zwiększenia funduszy własnych.
5. Bank w rocznych planach finansowych oraz w planach perspektywicznych uwzględnia gospodarkę funduszami własnymi, mającą na celu optymalizację wzrostu posiadanych przez Bank funduszy własnych.
6. Strategia kształtowania funduszy własnych podlega analizie pod względem jej dostosowania do aktualnej sytuacji Banku po zakończeniu każdego roku kalendarzowego.
7. Wieloletni plan funduszy własnych zawarty jest w Strategii działania Banku.
8. Bank dąży do kształtowania zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych i bankach w taki sposób, aby umniejszenie funduszy własnych banku z tego tytułu nie stanowiło zagrożenia dla bieżącej i przyszłej adekwatności kapitałowej banku.
9. W celu ograniczenia zagrożeń, o których mowa w ust. 8, w banku ustalane są odpowiednie limity dotyczące inwestycji kapitałowych w podmiotach finansowych.
10. Bank w planach finansowych uwzględnia gospodarkę funduszami własnymi banku, mającą na celu optymalizację wzrostu posiadanych przez bank funduszy własnych banku, które winny być dostosowane do profilu ryzyka występującego realnie w banku, z uwzględnieniem specyficznego charakteru jego działania oraz wyliczeń dotyczących dodatkowych wymogów kapitałowych.

Wymogi kapitałowe:

1. Bank tworzy minimalne wymogi kapitałowe na ryzyka ujęte w Rozporządzeniu UE.
2. Bank analizuje inne istotne rodzaje ryzyka, na które tworzy dodatkowe wymogi kapitałowe.
3. W Polityce kapitałowej określone są limity alokacji kapitału z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, dostosowane do skali, złożoności i poziomu ryzyka występującego w Banku.
4. Analizie poddaje się przestrzeganie ww. limitów, a każde przekroczenie jest sygnalizowane Zarządowi i Radzie Nadzorczej wraz z informacjami na temat podjętych działań w celu uniknięcia takiej sytuacji w przyszłości.
5. Bank dokonuje okresowego przeglądu procesu szacowania wymogów wewnętrznych. Wyniki przeglądu są prezentowane Zarządowi i Radzie Nadzorczej.
6. Bank dąży do kształtowania jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych i bankach (akcje i udziały, zobowiązania podporządkowane, dopłaty na rzecz spółek prawa handlowego) tak, aby nie stanowiło ono przekroczenia limitów, o których mowa w Rozporządzeniu 575/2013 UE.
7. Ustalane przez Bank plany w zakresie kapitału wewnętrznego oraz poziomu wyznaczanego wewnętrznego wymogu kapitałowego są dostosowane do profilu

ryzyka występującego realnie w Banku, z uwzględnieniem specyficznego charakteru jego działania.

Zarządzanie ryzykami:

1. Bank podejmuje ryzyko na poziomie zapewniającym utrzymanie łącznego wskaźnika kapitałowego (TCR) na poziomie nie niższym niż 13,25%, oraz współczynnika kapitału Tier I na poziomie nie niższym niż 10,25%, zgodnie ze wskazaniem KNF.
2. W cyklach co najmniej rocznych Bank dokonuje weryfikacji istotności ryzyk, uwzględniając kryteria ilościowe i jakościowe.
3. Bank tworzy procedury zarządzania ryzykami istotnymi w Banku, zatwierdzane przez Zarząd Banku.
4. Procedury zawierają zapisy dotyczące przekształcania miar ryzyka na wymogi kapitałowe.
5. Bank podejmuje ryzyko odpowiednio do posiadanych funduszy własnych.

Długofalowe cele kapitałowe:

1. Realizacja celów kapitałowych odbywa się poprzez podejmowanie decyzji kapitałowych z zakresu struktury finansowania, podziału zysku oraz polityki dywidendowej.
2. Bank przyjmuje następujące długoterminowe cele kapitałowe:
 - 1) dąży do posiadania funduszy własnych banku zapewniających utrzymanie łącznego wskaźnika kapitałowego (TCR) na poziomie co najmniej 13,25%;
 - 2) dąży do uzyskania następującej struktury funduszy podstawowych:
 - a) fundusz udziałowy: maksimum 10%,
 - b) pozostałe fundusze łącznie: minimum 90%;
 - 3) przeznacza co najmniej 90% wypracowanego zysku rocznego netto na zwiększenie funduszy własnych banku; poziom odpisów z zysku jest uwarunkowany m.in.:
 - a) strategią rozwoju banku,
 - b) bieżącą adekwatnością kapitałową banku,
 - c) zmiennością wyniku finansowego netto,
 - d) obecną i przewidywaną sytuacją makroekonomiczną,
 - e) funkcjonowaniem w ramach Systemu Ochrony Zrzeszenia,
 - 4) dąży do uzyskania takiej struktury funduszu udziałowego, aby suma znaczących pakietów udziałów, czyli pakietów przekraczających 5% funduszu udziałowego, nie przekroczyła 30% funduszu udziałowego Banku;
 - 5) dąży do uzyskania zaangażowania kapitałowego w akcje Banku Zrzeszającego na poziomie maksymalnie 10% uznanego kapitału Banku;
 - 6) ogranicza zaangażowanie kapitałowe w instrumenty finansowe, które nie są kwotowane na aktywnych rynkach.

Organizacja zarządzania ryzykiem

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:

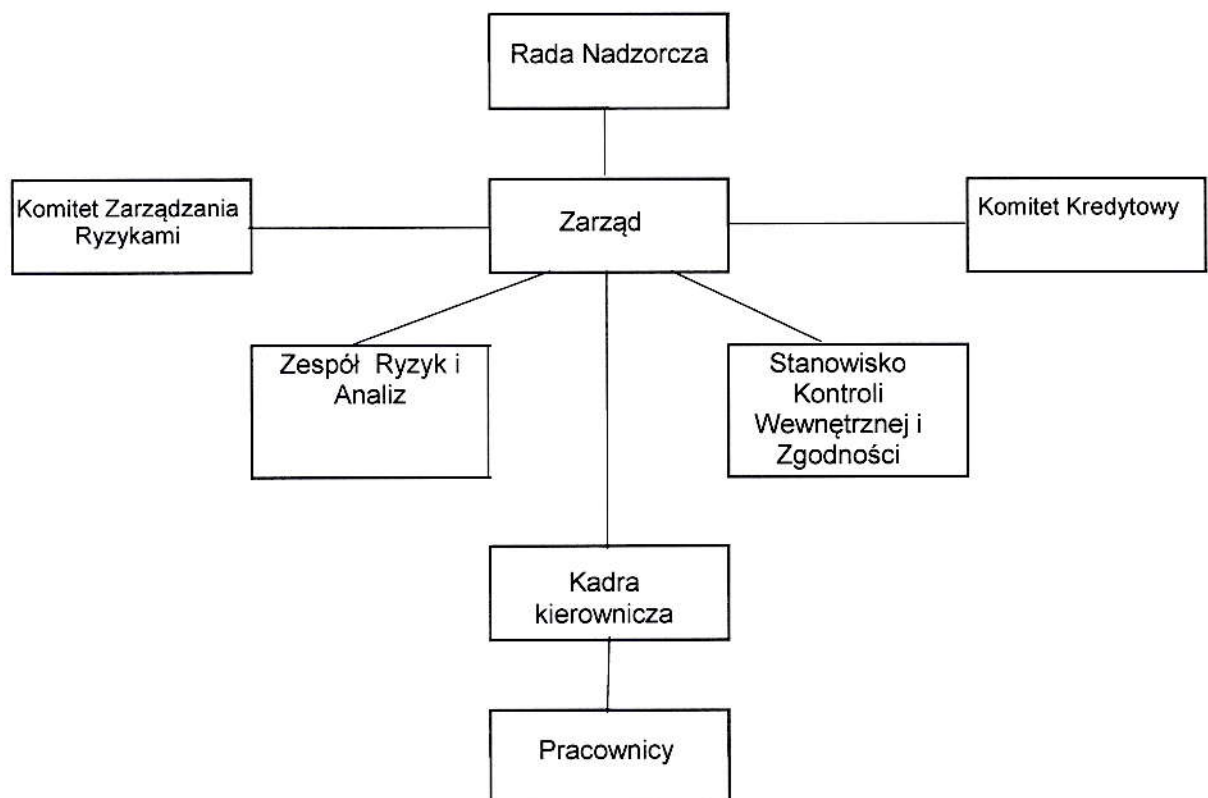
1. Rada Nadzorcza,
2. Zarząd,
3. Komitet Zarządzania Ryzykami,
4. Komitet Kredytowy,
5. Zespół Ryzyk i Analiz,
6. Stanowisko Kontroli Wewnętrznej i Zgodności,
7. Audyt wewnętrzny, realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS ,
8. Kadra kierownicza,
9. Pozostali pracownicy Banku.

Bank zapewnia niezależność działalności operacyjnej, która generuje ryzyko od niezależnej oceny ryzyka, przeprowadzanej przez Zespół Ryzyk i Analiz.

System kontroli ryzyka stanowi znaczący element systemu zarządzania bankiem i obejmuje:

1. Adekwatny proces identyfikacji i oceny poszczególnych rodzajów ryzyka,
2. Strategie, polityki, procedury i plany,
3. Adekwatne systemy informacji zarządczej,
4. Proces regularnego przeglądu i oceny działania Banku z zasadami polityki/strategii oraz procedurami.

Schemat organizacji zarządzania ryzykiem w Banku

System informacji zarządczej

Wprowadzony w Banku System Informacji Zarządczej, zwany dalej SIZ, opiera się na następujących założeniach:

- 1) informacje będące przedmiotem raportowania w ramach SIZ pozwalają na pełną ocenę działalności Banku przez odpowiednie organy statutowe,
- 2) Zarząd określa kluczowe obszary polityki zarządzania ryzykami, ze szczególnym uwzględnieniem polityki zarządzania ryzykiem kredytowym w tym ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, które będą podlegać bezpośredniej kontroli Zarządu,
- 3) uwzględniając założenia zawarte w pkt. 1, powyższe informacje powinny pozwolić na dokonanie odrębnej oceny każdej jednostki i komórki organizacyjnej Banku oraz wszystkich istotnych obszarów działania Banku,
- 4) przyjmuje się, że nadzór nad funkcjonowaniem SIZ sprawuje Zarząd, który ponosi również odpowiedzialność za jego prawidłowe funkcjonowanie,
- 5) w przyjętym systemie informacje zarządcze przekazywane są w sposób rzetelny i przejrzysty.
- 6) jakość informacji jest oceniana przez Zarząd Banku w oparciu min. o badania biegłego rewidenta, wyniki kontroli wewnętrznej oraz kontroli zewnętrznych.
- 7) System Informacji Zarządczej podlega badaniu w ramach audytu wewnętrznego.

W ramach SIZ wyróżnia się następujące rodzaje informacji:

- 1) o charakterze strategicznym dla Banku,
 - 2) dotyczące realizacji celów strategicznych i polityk Banku w zakresie zarządzania ryzykiem oraz adekwatności kapitałowej,
 - 3) dotyczące monitorowania poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka,
 - 4) ocena adekwatności kapitałowej,
 - 5) dotyczące oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej Banku (ryzyko biznesowe), uwzględniającej:
 - a) wykonanie planu ekonomiczno-finansowego (w tym przez poszczególne jednostki i komórki organizacyjne),
 - b) strukturę aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych,
 - c) strukturę przychodów i kosztów,
 - d) wyniki osiągane na każdym poziomie rachunku zysków i strat,
 - e) uzyskanie wskaźniki ekonomiczne, określające akceptowalny poziom ryzyka.
 - 6) realizacji zadań wynikających z regulacji zewnętrznych, w tym rekomendacji nadzorczych,
 - 7) dotyczące realizacji kontroli wewnętrznej i audytu Banku.
-
1. W realizacji systemu informacji zarządczej uczestniczą następujące organy statutowe i komórki organizacyjne Banku:
 - 1) Rada Nadzorcza,
 - 2) Zarząd,
 - 3) Główny Księgowy,
 - 4) Kierownicy komórek organizacyjnych Banku,
 - 5) Zespół Ryzyk i Analiz,

- 6) Stanowisko Windykacji,
- 7) Stanowisko Kontroli Wewnętrznej i Zgodności
2. Bieżącą analizę poziomu ryzyka bankowego dokonuje Zespół Ryzyk i Analiz.
3. W celu oceny ryzyka bankowego, w szczególności ryzyka kredytowego, płynności finansowej, ryzyka stopy procentowej i ryzyka operacyjnego oraz bezpieczeństwa systemów informatycznych wyodrębnia się w strukturze organizacyjnej Banku Komitet Zarządzania Ryzykami odpowiedzialny za okresowe monitorowanie i nadzorowanie w/w obszarów ryzyka.
4. Opracowane analizy dotyczące poszczególnych rodzajów ryzyka oraz adekwatności kapitałowej, przekazywane są Zarządowi według poniższych zasad:
 - 1) miesięcznie Zarząd otrzymuje skróconą informację na temat ogólnego poziomu ryzyka (analiza wskaźników ogólnego poziomu ryzyka) oraz sytuacji finansowej Banku,
 - 2) w cyklach miesięcznych Zarząd otrzymuje analizę ryzyka płynności, stopy procentowej i ryzyka walutowego w terminie odpowiednio do 20 i 15 dnia miesiąca następującego po miesiącu, którego dotyczą ww. analizy,
 - 3) w zakresie poziomu ryzyka kredytowego, analiza kwartalna zostaje przekazana w terminie:
 - a) do 25 dnia miesiąca następującego po upływie kwartału, którego dotyczy analiza - analiza struktury, limitów oraz poziomu rezerw celowych, przeprowadzanie testów warunków skrajnych,
 - b) raz na rok do końca pierwszego półrocza - analiza zmian cen nieruchomości i kształtowanie się wskaźnika LtV,
 - c) do 25 dnia miesiąca następującego po upływie kwartału, którego dotyczy analiza - informacja z wykonania zadań z windykacji, w tym raporty w zakresie poziomu i adekwatności odpisów (rezerw) detalicznych ekspozycji kredytowych,
 - 4) w zakresie ryzyka operacyjnego – analiza zostaje przekazana w terminie do 25 dnia miesiąca następującego po upływie kwartału, którego dotyczy analiza,
 - 5) w zakresie bezpieczeństwa systemów informatycznych- do końca pierwszego półrocza sprawozdanie dotyczące stanu bezpieczeństwa teleinformatycznego, do 20 dnia miesiąca po zakończonym kwartale sprawozdanie z funkcjonowania środowiska teleinformatycznego Banku,
 - 6) w zakresie ryzyka braku zgodności – raporty i sprawozdania przekazywane są Zarządowi kwartalnie do końca miesiąca następującego po zakończonym kwartale oraz sprawozdanie Radzie Nadzorczej raz w roku w terminie do 31 stycznia,
 - 7) w zakresie adekwatności kapitałowej informacja dla Zarządu przekazywana jest do 30 dnia miesiąca następującego po kwartale, którego analiza dotyczy, Rada Nadzorcza informację powyższą otrzymuje półrocznie,
 - 8) raz w roku do końca grudnia – weryfikacja przyjętych procedur w zakresie zarządzania ryzykami oraz adekwatnością kapitałową, w tym limitów, testów warunków skrajnych, planów awaryjnych itp.
5. Zarząd, uwzględniając dane uzyskiwane od komórek organizacyjnych składa Radzie Nadzorczej sprawozdanie w zakresie poziomu każdego rodzaju ryzyka występującego w Banku oraz adekwatności kapitałowej w cyklach:

- 1) na każdym kwartalnym posiedzeniu Rady Nadzorczej - informację na temat poziomu ryzyka kredytowego, płynności, stopy procentowej i walutowego (analiza wskaźników ogólnego poziomu ryzyka) oraz sytuacji finansowej Banku,
- 2) raz na pół roku – informację na temat adekwatności kapitałowej, poziomu ryzyka operacyjnego i ryzyka braku zgodności oraz bezpieczeństwa systemów informatycznych,
- 3) rocznie-syntetyczną informację na temat realizacji głównych celów strategicznych w zakresie zarządzania ryzykami oraz adekwatnością kapitałową.

III. System kontroli wewnętrznej.

Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest zgodny z zapisami art. 9c Ustawy Prawo bankowe i składa się z trzech podstawowych elementów:

1. Funkcja kontroli sprawowana przez wszystkich pracowników w ramach tzw. kontroli bieżącej z wykorzystaniem mechanizmów kontroli wewnętrznej wbudowanej w procedury, produkty oraz w system informatyczny. W ramach kontroli bieżącej w Banku wdrożono mechanizmy „dual control” zawarte w zasadach dotyczących kolegiałności podejmowania istotnych decyzji (w tym decyzji kredytowych), akceptowania dokumentów i transakcji „na drugą rękę”.
2. Kontroli wewnętrznej sprawowanej przez Stanowisko Kontroli Wewnętrznej i Zgodności, pracowników na stanowiska kierowniczych w stosunku do podległych stanowisk oraz innych komórek organizacyjnych oraz Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. na podstawie odrębnie zawartych umów.
Kontrola wewnętrzna jest realizowana w oparciu o zatwierdzany przez Zarząd Banku Plan kontroli wewnętrznej.
3. Funkcji komórki ds. zgodności – której zadania realizuje Stanowisko Kontroli Wewnętrznej i Zgodności, mające za zadanie zapobieganie występowania skutków nie przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych standardów zachowania.
4. Audytu wewnętrznego, którego zadania Bank powierzył na podstawie umowy Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.
Nadzór nad systemem kontroli wewnętrznej sprawuje Rada Nadzorcza, a odpowiedzialność za funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej ponosi Prezes Zarządu.

W Banku działa system kontroli wewnętrznej, którego celem jest wspomaganie procesów decyzyjnych, przyczyniających się do zapewnienia:

- 1) skuteczności i efektywności działania banku;
 - 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
 - 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;
 - 4) zgodności działania banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi;
 - 5) bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego i informacji.
- Kontrola wewnętrzna w Banku wykonywana jest w sposób niezależny, obiektywny, odpowiedzialny. Poprzez niezależność kontroli wewnętrznej rozumieć należy warunki działania kontroli wewnętrznej dające gwarancję, że kontrolujący bez żadnych zewnętrznych nacisków przeprowadza kontrolę według ustalonych metod, dokonuje

oceny skuteczności procedur i regulaminów oraz sporządza dokumentację pokontrolną. Niezależność umożliwia bezstronny i niedwuznaczny osąd działalności poddanej kontroli.

Obiektywność kontroli rozumiana jest jako niezależna od czynników pozamerytorycznych ocena dokonywana przez kontrolujących, co oznacza, że kontrolujący nie mogą być stronniczy i nie mogą uzależniać swojej opinii od kwestii kontrolowanego tematu od opinii innych.

Odpowiedzialność kontroli wewnętrznej oznacza dokonywanie prawidłowej oceny, adekwatności, skuteczności oraz efektywności i jakości wewnętrznych systemów Banku, co oznacza prezentowanie w dokumentacji pokontrolnej sprawdzonych zadań, które wymagają podjęcia działań naprawczych, unikanie nieдомówień i nieścisłości.

Rada Nadzorcza Banku zapewnia, aby kontrola wewnętrzna i audyt były sprawowane z zachowaniem zasad zapewniających unikanie konfliktów interesów, w tym z zachowaniem zasady, że osoby przeprowadzające kontrolę wewnętrzną i audyt nie powinny być powiązane personalnie z osobami kontrolowanymi.

Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest dostosowany do ogólnego profilu ryzyka tj., obejmuje w szczególności obszary obarczone wysokim ryzykiem.

Przez obszary generujące wysokie ryzyko należy rozumieć te obszary działania, gdzie istnieje potencjalne niebezpieczeństwo wystąpienia nieprawidłowości, które mogą wywołać niepożądane skutki finansowe lub negatywne zjawiska godzące w bezpieczeństwo i reputację funkcjonowania Banku. W szczególności do obszarów obarczonych wysokim ryzykiem w Banku zalicza się działalność kredytową, obsługę klienta, rozliczenia, działalność kasowo-skarbową, zarządzanie bankiem.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej Bank identyfikuje i ocenia ryzyko bankowe. Proces efektywnej oceny ryzyka obejmuje:

- 1) określenie rodzaju i poziomu ryzyka, na które narażony jest Bank,
- 2) wyznaczenie limitów i poziomu ryzyka oraz kontrola ich przestrzegania,
- 3) analizę czynników wewnętrznych i zewnętrznych, które mogą niekorzystnie wpłynąć na poziom ryzyka,
- 4) określenie możliwości Banku w ograniczaniu skutków zaistniałych zdarzeń podwyższających poziom ryzyka oraz w zapobieganiu wystąpienia takich zdarzeń w przyszłości,
- 5) wskazanie, w jakim zakresie i z jaką częstotliwością Bank powinien kontrolować określone rodzaje ryzyka,
- 6) określenie, które elementy ryzyka podlegają ocenie jakościowej, a które ocenie ilościowej.

Czynności kontrolne stanowią integralną część codziennej działalności wszystkich pracowników Banku oraz umożliwiają szybkie reakcje na zmieniające się warunki.

IV. Zasady ustalania (Polityka) zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku wraz z informacjami ilościowymi.

Zasady ustalania zmiennych składników wynagrodzenia dla członków Zarządu oraz innych osób zajmujących stanowiska kierownicze, zgodnie z uchwałą 258/2011 KNF znajdują się w „Polityce zmiennych składników wynagradzania osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Busku- Zdroju”,

Od dnia 1 maja 2017 roku w Banku obowiązuje, opracowana przez Zarząd i zatwierdzona przez Radę Nadzorczą Banku „Polityka wynagradzania pracowników,

których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku Spółdzielczego w Busku- Zdroju". Polityka jest dostępna na stronie www.bsbuskozdroj.pl. Raz w roku, Rada Nadzorcza dokonuje oceny wpływu Polityki na działalność Banku oraz w miarę potrzeb i zmieniającego się stanu prawnego dokonuje jej aktualizacji

Rada Nadzorcza w 2016 roku odbyła 10 posiedzeń, w tym co najmniej jeden raz omawiała zagadnienia oceny polityki wynagrodzeń.

Prawidłowość wdrożenia Polityki wynagrodzeń podlegała co roku audytowi wewnętrznemu. Raport prezentowany był Radzie Nadzorczej.

Bank Spółdzielczy w Busku- Zdroju nie jest Bankiem istotnym w rozumieniu art. 3 pkt 35 Ustawy Prawo bankowe, w związku z tym w Banku nie powoływano komitetu do spraw wynagrodzeń, o którym mowa w art. 9 cb Ustawy Prawo bankowe.

Bank nie korzystał z konsultanta zewnętrznego w zakresie ustalania polityki w zakresie wynagrodzeń.

Do zmiennych składników wynagradzania zalicza się premię uznaniową. W Banku nie przyznaje się indywidualnych odpraw emerytalnych,

Łączna kwota wypłacanej premii uznaniowej dla stanowisk istotnych w danym roku nie może przekroczyć 2% funduszy własnych Banku.

Informacje o sumie wypłaconych w 2016r. wynagrodzeń osobom zajmującym stanowiska kierownicze w rozumieniu uchwały 258/2011 KNF.

L.p.	Stanowiska kierownicze	Stale składniki w zł. (brutto)	Zmienne składniki w zł. (brutto)	Ilość osób
1.	Członkowie Zarządu	459.600,00	0,00	3
2.	Pozostali pracownicy zajmujący stanowiska kierownicze zgodnie z uchwałą 258/2011 KNF	92.000,00	0,00	1

W latach 2014, 2015 i 2016 nie przyznawano wynagrodzenia zmiennego (premii uznaniowej) osobom zajmującym stanowiska kierownicze w Banku. W związku z tym, iż wynagrodzenia zmienne nie przekroczyły 2 % funduszy własnych nie wystąpiło odroczenie części wynagrodzeń zmiennych.

Informacje o sumie wypłaconych w 2016r. wynagrodzeń z tytułu motywacji nowo zatrudnionych oraz odpraw związanych z ustaniem stosunku zatrudnienia z osobami zajmującymi stanowiska kierownicze zgodnie z uchwałą 258/2011 KNF.

L.p.	Tytuł wynagrodzenia:	Wartość w zł.
1.	Suma wypłat indywidualnych odpraw z tytułu zakończenia stosunku pracy z osobami na stanowiskach kierowniczych	0,00
2.	Ilość osób, które otrzymało ww. wynagrodzenie	0,00
3.	Najwyższa kwota wypłacona pojedynczej osobie	0,00

4.	Suma wypłat zmiennych składników wynagradzania z tytułu nawiązania w 2015r. stosunku pracy z osobami na stanowiskach kierowniczych	0,00
5.	Ilość osób, które otrzymało ww. wynagrodzenie	0
6.	Najwyższa kwota wypłacona pojedynczej osobie	0,00

V. Informacja o spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej i Zarządu Banku Spółdzielczego w Busku- Zdroju wymogów określonych w art. 22aa ustawy Prawo bankowe.

Członków Zarządu powoływała Rada Nadzorcza Banku zgodnie z przepisami prawa. Członkowie Zarządu podlegali ocenie odpowiedności, uwzględniającej kwalifikacje, doświadczenie i reputację. Zasady wyboru Członków Zarządu i ocen zawierały następujące procedury wewnętrzne:

- 1) „Procedura dokonywania ocen odpowiedności członków Zarządu Banku Spółdzielczego w Busku- Zdroju”;
- 2) „Regulamin działania Zarządu Banku Spółdzielczego w Busku- Zdroju”.

Członków Rady Nadzorczej powoływało Zebranie Przedstawicieli zgodnie z przepisami prawa.

Członkowie Rady Nadzorczej podlegali ocenie odpowiedności, uwzględniającej kwalifikacje, doświadczenie i reputację. Zasady wyboru Członków Rady Nadzorczej i ocen zawierały następujące procedury wewnętrzne:

- 1) „Regulamin wyboru Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Busku- Zdroju”,
- 2) „Regulamin działania Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Busku- Zdroju”,
- 3) „Procedura dokonywania ocen odpowiedności członków Rady Nadzorczej”.

Bank z uwagi na skalę działalności nie stosował strategii w zakresie zróżnicowania w odniesieniu do wyboru członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej.

Członkowie Zarządu Banku i Rady Nadzorczej są objęci oceną w zakresie wiedzy, umiejętności i doświadczenia, odpowiedniego do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków, a także rękojmi należytego wykonywania tych obowiązków dokonywaną odpowiednio przez Zebranie Przedstawicieli w zakresie oceny członków Rady Nadzorczej Banku oraz Radę Nadzorczą Banku w zakresie członków Zarządu Banku.

1. Członkowie Zarządu podlegają ocenie odpowiedności, uwzględniającej kryteria dotyczące reputacji oraz kompetencji (kwalifikacje, doświadczenie zawodowe, właściwość postawy wobec pełnionej funkcji). Oceny odpowiedności dokonuje Komisja ds. odpowiedności składająca się z 3 przedstawicieli wybranych przez Radę Nadzorczą.

W dniu 31 stycznia 2017 roku Rada Nadzorcza Banku dokonała oceny indywidualnej członków Zarządu Banku oraz kolegialnej Zarządu Banku za rok 2016. Na ocenę indywidualną członków Zarządu składała się ocena kwalifikacji oraz reputacji, natomiast

przy ocenie kolegialnej Zarządu ocenę ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem oraz ocenę reputacji Banku, jako pochodnej działań członków Zarządu. Po dokonanej analizie informacji zawartych w oświadczeniach poszczególnych członków Zarządu i weryfikacji kwalifikacji członków Zarządu Banku (wiedza, umiejętności, doświadczenie) oraz biorąc pod uwagę wyniki działalności Banku Spółdzielczego w Busku- Zdroju w 2016r. Rada Nadzorcza zawnioskowała do Zebrania Przedstawicieli o udzielenie wszystkim członkom Zarządu absolutorium, a Zebranie Przedstawicieli w dniu 23 czerwca 2017 r. je udzieliło.

Członkowie Zarządu Banku spełniają kryteria Banku dotyczące pozytywnej reputacji osobistej. Nie zaistniały fakty ani okoliczności mogące spowodować wystąpienie ryzyka utraty reputacji przez Bank na skutek utraty reputacji osobistej przez członka Zarządu, mogące wywołać negatywne skutki w odbiorze wizerunku Banku.

Zarząd Banku Spółdzielczego w Busku- Zdroju, jako organ posiada kwalifikacje niezbędne do sprawowania funkcji zarządczych w Banku Spółdzielczym w Busku- Zdroju. Zarząd na bieżąco, stabilnie i ostrożnie zarządza pracą Banku.

2. Członkowie Rady Nadzorczej powoływani są zgodnie z przepisami prawa przez Zebranie Przedstawicieli.

Członkowie Rady Nadzorczej podlegają ocenie odpowiedniości, uwzględniającej kwalifikacje i reputację. Oceny odpowiedniości dokonuje Komisja ds. odpowiedniości składająca się z 3 przedstawicieli wybranych przez Zebranie Przedstawicieli. Ocenie odpowiedniości podlega każdy z kandydatów/członków Rady Nadzorczej oraz sama Rada Nadzorcza, jako organ kolegialny.

W dniu 23 czerwca 2017 r. Komisja ds. Odpowiedniości wybrana przez Zebranie Przedstawicieli Banku dokonała oceny indywidualnej członków Rady Nadzorczej oraz kolegialnej Rady Nadzorczej. Na ocenę indywidualną członków Rady Nadzorczej składała się ocena reputacji i kwalifikacji, natomiast przy ocenie kolegialnej Rady Nadzorczej ocena ostrożnego i stabilnego nadzoru nad zarządzaniem Bankiem oraz ocena reputacji Banku, jako pochodnej działań członków Rady Nadzorczej.

Komisja Odpowiedniości po dokonanej analizie informacji zawartych w oświadczeniach poszczególnych członków Rady Nadzorczej i weryfikacji kwalifikacji członków Rady Nadzorczej jak i po ocenie właściwości postawy wobec pełnionej funkcji stwierdziła, że poszczególni członkowie Rady posiadają kwalifikacje niezbędne do sprawowania funkcji nadzorczych w Banku Spółdzielczym w Busku- Zdroju.

Członkowie Rady Nadzorczej spełniają kryteria Banku dotyczące pozytywnej reputacji osobistej. Nie zaistniały fakty ani okoliczności mogące spowodować wystąpienie ryzyka utraty reputacji przez Bank na skutek utraty reputacji osobistej przez członka Rady Nadzorczej, mogące wywołać negatywne skutki w odbiorze wizerunku Banku.

Rada Nadzorcza, jako organ posiada kwalifikacje niezbędne do sprawowania funkcji nadzorczych w Banku Spółdzielczym w Busku- Zdroju. Rada na bieżąco nadzoruje pracę Zarządu.

W dniu 23 czerwca 2017r. Zebranie Przedstawicieli Banku przyjęło sprawozdanie Komisji Odpowiedniości z oceny kwalifikacji Członków Rady Nadzorczej Banku i dokonało oceny

kwalifikacji Członków Rady Nadzorczej Banku w sposób zgodny z oceną dokonaną przez Komisję Odpowiedności.

Wszyscy członkowie Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej zgodnie z dokonaną za 2016 rok oceną spełniają wymagania art. 22aa ustawy Prawo bankowe.

3. Bank zapewnił środki niezbędne do przygotowania członków Zarządu i Rady Nadzorczej Banku do pełnienia przez nich funkcji, w szczególności środki niezbędne do ich szkolenia.

4. Wymogi określone w art. 22 aa ustawy Prawo bankowe zostały przez wszystkich Członków Rady Nadzorczej i Zarządu Banku spełnione. Przeprowadzona ocena odpowiedności była pozytywna, wszyscy członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu dawali rękojmię należytego wykonywania powierzonych im obowiązków.

VI. Informacja wynikająca z art. 111b ustawy Prawo bankowe.

Wykaz przedsiębiorców, którym Bank powierzył wykonywanie czynności w ramach outsourcingu:

- Bank Polskiej Spółdzielczości S.A.,
- Asseco Poland S.A.,
- IT Card Centrum Technologii Płatniczych S.A.,
- I-BS.pl sp. z o.o.

VII. Ogólny profil ryzyka

W 2016r. nie wystąpiły istotne zmiany w profilu ryzyka Banku.

Bank nie podejmował nowych rodzajów działalności, nie zidentyfikowano nowych rodzajów ryzyka w działalności Banku. Podejmowane przez Bank działania zapewniały stabilny i zrównoważony rozwój.

Bank nie posiada portfela handlowego, nie przeprowadza transakcji pochodnych obciążonych ryzykiem rynkowym. Występujące w Banku ryzyko wynika z oferowania standardowych produktów bankowych.

Stosowana strategia, polityki i metody zarządzania ryzykami, w tym poziom limitów dopuszczalnej ekspozycji na ryzyko, zapewniały prowadzenie bezpiecznej i rentownej działalności.

Obowiązujące w Banku wewnętrzne limity ostrożnościowe, dostosowane są do skali, profilu i złożoności działalności Banku. Wysokość limitów jest dostosowana do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu (profilu) ryzyka Banku, określonego w Planie ekonomiczno-finansowym i Strategii.

Wskaźniki charakteryzujące ogólny profil ryzyka Banku	Akceptowalny poziom ryzyka	Poziom wskaźnika na 31.12.2016r.
Łączny współczynnik kapitałowy/ współczynnik wypłacalności	min.13,25%	17,66

Wewnętrzny współczynnik kapitałowy/ wew. współ. wypłacalności	min. 10,00%	17,22
Współczynnik kapitału podstawowego TIER 1	min. 10,25%	17,07
Współczynnik kapitału TIER 1	min. 10,25%	17,07
Udział kredytów w sumie bilansowej	max. 70%	46,21%
Udział kredytów zagrożonych w kredytach ogółem	8,55%	4,88%
Udział kredytów zagrożonych zabezp. hipotecznie w kredytach zabezp. hipotecznie ogółem	12,00%	9,35%
Udział kredytów zagrożonych detalicznych w kredytach detalicznych ogółem	5,00%	1,21%
Udział aktywów płynnych w sumie bilansowej	min. 20%	44,19%
Współczynnik M1	min. 0,22	0,44
Współczynnik M2	min. 1,20	1,67
Współczynnik LCR	min. 80%	391%
Wynik z tytułu odsetek	4.450	4.323
Koszty ryzyka operacyjnego nie wyższe niż 60% funduszy własnych Banku (uznanych kapitałów)	max. 60% wymogu na ryzyko operacyjne tj. 504,23 tys. zł	3,10 tys. zł tj. 0,36% wymogu na ryzyko operacyjne
Skala działalności walutowej jako % aktywów	max. 5,0%	0,5%
Pozycja całkowita	max. 2,0% funduszy własnych	209,86 tys. zł tj. 1,72% funduszy własnych

Sporządził: Zespół Ryzyk i Analiz

Kierownik Zespołu
Ryzyk i Analiz
Anna Banasik

Sprawdził: Stanowisko Kontroli Wewnętrznej i Zgodności

Stanowisko Kontroli
Wewnętrznej i Zgodności
Jarosław Niziołek

Akceptował: Prezes Zarządu

PREZES ZARZĄDU
Anna Karwat

Zatwierdził: Zarząd

ZARZĄD
Banku Spółdzielczego
w Łusku-Zdroju
[Signature]

Oświadczenie Zarządu

Zarząd Banku Spółdzielczego w Busku- Zdroju oświadcza, że ustalenia opisane w Ujawnieniu są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka banku.

Podpisy Członków Zarządu:

Anna Karwat –Prezes Zarządu

PREZES ZARZĄDU
Anna Karwat

Dorota Kumor – Z-ca Prezes Zarządu

Z-CA PREZESA
DYREKTOR FINANSOWY
Dorota Kumor

Walentyna Dąbek – Członek Zarządu

CZŁONEK ZARZĄDU
Dyrektor Handlowy
Walentyna Dąbek

Busko-Zdrój 06.07.2017r.